

Samarbetsgruppen för tillsyn av Eurodac

Rapport från den andra inspektionen – sammanfattning

1. Eurodac – bakgrund

Eurodac är ett informationssystem som har inrättats för att identifiera vilken medlemsstat som har ansvaret för en asylansökan som har lämnats in i Europeiska unionen, för att påskynda asylofförandet¹. Med hjälp av Eurodacs systemet kan medlemsstaterna identifiera asylsökande och personer som olagligen har passerat gemenskapens yttre gräns. Genom jämförelser av fingeravtryck kan medlemsstater avgöra om en asylsökande eller en utländsk medborgare som befunnits uppehålla sig olagligen i en medlemsstat tidigare har sökt asyl i en annan medlemsstat. Genom möjligheten att kontrollera om en sökande redan har lämnat in en asylansökan i en annan medlemsstat, kan dessutom "asylum shopping" i andra medlemsstater efter avslag i en medlemsstat undvikas.

I enlighet med Eurodacförordningen måste alla asylsökande över 14 år lämna fingeravtryck när de söker asyl. Fingeravtrycken sänds sedan i digitalt format in till Eurodacs centrala enhet inom kommissionen. Fingeravtrycken jämförs av systemet med andra avtryck som redan finns lagrade i databasen och möjliggör därigenom för myndigheterna att kontrollera om asylsökanden redan har lämnat in en ansökan i en annan medlemsstat eller om denne har kommit in i Europeiska unionen utan de papper som behövs.

2. Den senaste utvecklingen

Efter utvärderingen av Dublinsystemet den 6 juni 2007² har Europeiska kommissionen inlett en översyn av både Dublinförordningen och Eurodacförordningen. Under utvärderingen genomförde kommissionen ett brett samråd med berörda aktörer, för att se till att relevanta aspekter beaktades. Europeiska kommissionen tog också med resultaten av den första samordnade inspektionen i rapporten från samarbetsgruppen för tillsyn av Eurodac 2007.

---

¹ Rådets förordning (EG) nr 2725/2000 av den 11 december 2000 om inrättande av Eurodac för jämförelse av fingeravtryck för en effektiv tillämpning av Dublinkonventionen, (nedan kallad Eurodacförordningen). Tillämpningsföreskrifterna för Eurodac återfinns i rådets förordning (EG) nr 407/2002 av den 28 februari 2002. Eurodac är i bruk sedan januari 2003.

² Enligt Dublin- och Eurodacförordningarna ska kommissionen rapportera till Europaparlamentet och rådet om tillämpningen av förordningarna efter tre års användning och, där så är lämpligt, föreslå de ändringar som behövs. I kommissionens utvärderingsrapport konstateras att det system som inrättas enligt förordningen i allmänhet har genomförts på ett tillfredsställande sätt i medlemsstaterna, men man identifierar vissa frågor som rör de nuvarande bestämmelsernas effektivitet och belyser de problem som måste åtgärdas för att förbättra Eurodacs systemet och underlätta tillämpningen av Dublinförordningen.

De nya förslagen till reviderade instrument lades fram den 3 december 2008. Eurodacförslaget syftar bland annat till att

- effektivisera tillämpningen av Eurodacförordningen,
- säkerställa överensstämmelse med det asylregelverk som har utvecklats sedan den ovannämnda förordningen antogs,
- uppdatera ett antal bestämmelser med beaktande av den faktiska utvecklingen sedan förordningen antogs (bland annat om övervakning av dataskyddet),
- fastställa en ny förvaltningsram.

3. Tillsyn över Eurodac

I enlighet med artikel 20 i Eurodacförordningen³ sker tillsynen över Eurodac på följande sätt:

- Europeiska datatillsynsmannen är den myndighet som är behörig att övervaka den centrala enhetens verksamhet för att säkerställa att de registrerades rättigheter iakttas vid Eurodacs behandling av deras uppgifter.
- Varje stat som deltar i Eurodacs systemet ska ha en tillsynsmyndighet på nationell nivå, en dataskyddsmyndighet, som övervakar insamlingen och användningen av uppgifter.
- De senaste fyra åren har Europeiska datatillsynsmannen och dataskyddsmyndigheterna utvecklat en samordnad tillsyn av Eurodacs systemet, för att främja samordnade åtgärder till svar på gemensamma problem. Samarbetsgruppen har redan lagt fram en inspektionsrapport, vars rekommendationer till stor del har införlivats i kommissionens förslag till ny Eurodacförordning och Dublinförordning.

4. Rapport från den andra inspektionen – frågor som undersökts och genomförande

Den andra inspektionsrapporten antogs av samarbetsgruppen för tillsyn av Eurodac den 24 juni 2009. Till grund för rapporten ligger ett standardiserat frågeformulär för alla deltagare. I rapporten presenteras både resultat och rekommendationer som grundas på svaren från alla medlemsstater. Gruppen hoppas att rapporten kan vara ett användbart

---

³ Ett tillfälligt gemensamt övervakningsorgan ersattes 2004 av Europeiska datatillsynsmannen. I artikel 20.11 fastställs följande: "Den gemensamma tillsynsmyndigheten skall upplösas när det oberoende övervakningsorgan som avses i artikel 286.2 i fördraget inrättas. Det oberoende övervakningsorganet skall ersätta den gemensamma tillsynsmyndigheten och skall utöva samtliga befogenheter som tilldelats detta organ enligt den rättsakt genom vilken det inrättas." I enlighet med artikel 20.3 i Eurodacförordningen ska följaktligen Europeiska datatillsynsmannen vara behörig att undersöka problem vid genomförandet med avseende på driften av Eurodac, att undersöka eventuella problem i samband med kontroller som utförs av de nationella tillsynsmyndigheterna och att utarbeta rekommendationer i fråga om gemensamma lösningar på befintliga problem. Enligt artikel 20.4 ska vidare de nationella tillsynsmyndigheterna aktivt stödja Europeiska datatillsynsmannen.

bidrag till den pågående översynen av Eurodac- och Dublinförordningarna.

Frågor som undersökts

Gruppen har undersökt främst två frågor: asylsökandes rätt till information och metoderna för att bedöma unga asylsökandes ålder för registrering av dem i systemet.

1. Information till de registrerade

I rapporten från den första samordnade inspektionen framfördes att ett sannolikt skäl till att så få registrerade personer utnyttjar rättigheten att få tillgång till uppgifter är att de förmodligen inte känner till sina rättigheter. Det föreslogs därför att samarbetsgruppen skulle undersöka hur information ges till asylsökande eller andra personer som är föremål för rapportering i Eurodac. Samarbetsgruppen beslutade att studera befintliga rutiner på detta område (vilka språk som används, om effekten av informationen mäts på något sätt osv.) och, där så är möjligt, undersöka hur kvaliteten på den information som ges påverkar och hur rättigheten att få tillgång till uppgifter utövas. Syftet är också att kartlägga och utbyta bästa metoder på detta område.

2. Bedömning av unga asylsökandes ålder

Enligt artikel 4 i Eurodacförordningen ska fingeravtryck tas på barn som är 14 år eller äldre. Det är ofta besvärligt att avgöra åldern på barn som inte har några tillförlitliga identitetshandlingar på sig, och olika metoder används för att bedöma deras ålder. I praktiken är bestämmande av ålder inte bara en fråga om uppgifters kvalitet och införande av uppgifter i Eurodac. Det handlar också om att avgöra om en ung asylsökande är minderårig, något som på flera sätt påverkar handläggningen av asylansökan (minderåriga asylsökande har rätt till ett antal skyddsåtgärder som inte beviljas vuxna).

Syftet med denna kartläggning var att studera befintliga rutiner och/eller nationell lagstiftning, för att bedöma om de överensstämmer med den gemenskapsrättsliga ramen för Eurodac. Avsikten var också att fastställa huruvida det är nödvändigt eller önskvärt med ytterligare harmonisering inom denna ram.

Genomförande

Gruppen utarbetade först ett frågeformulär som täckte de båda frågorna, för att få relativt enhetligt utformade svar. Dataskyddsmyndigheterna själva fick bedöma vilken metod de skulle använda för att samla in svaren. Vissa valde att göra besök ute på fältet medan andra skötte arbetet från själva myndigheten. Rent allmänt uppskattades denna kombination av ett standardiserat frågeformulär och fritt val av inspektionsmetod. De flesta medlemsstater kom fram till att inspektioner på plats gav bättre resultat än skriftväxling mellan deras och Eurodacs kontor.

5. Undersökningsresultat och rekommendationer

På grundval av resultaten av den samordnade inspektionen drar samarbetsgruppen för tillsyn av Eurodac följande slutsatser.

Information till de registrerade

Undersökningsresultat

Resultaten av utvärderingen visar att den information som asylsökande får om sina rättigheter och användningen av uppgifterna om dem tenderar att vara ofullständig, särskilt när det gäller följderna av att lämna fingeravtryck och när det gäller rättigheten att få tillgång till och rättelse av sina uppgifter.

Vilken information som ges varierar också mycket mellan medlemsstaterna, och stora skillnader har iakttagits när det gäller rutinerna för asylsökande och olagliga invandrare – de sistnämnda får i allmänhet mindre information och, i vissa fall, ingen information över huvud taget.

Rekommendationer

- Medlemsstaterna bör förbättra kvaliteten på informationen om uppgiftsskydd för registrerade, som bör omfatta alla punkter i artikel 18 i Eurodacförordningen. Informationen till den registrerade bör omfatta rätten att få tillgång till uppgifter och erhålla rättelse av dem, och också förfarandet för hur dessa rättigheter utövas, inbegripet information om den registeransvarige, som i första hand hanterar förfrågningar om tillgång till och rättelse av uppgifter, och om den nationella dataskyddsmyndigheten, som är behörig att biträda den registrerade vid behov.
- Medlemsstaterna bör se till att information ges på lika villkor till både asylsökande och utlänningar som vistas olagligt.
- Asylmyndigheterna bör överväga hur de ger information om uppgiftsskydd för att se till att den är tillräckligt tydlig och begriplig för de registrerade. Särskild tyngdpunkt bör läggas vid information om uppgiftsskydd så att den syns tydligt och är tillgänglig.
- Informationstexter bör utarbetas på ett tydligt, enkelt och begripligt språk, med hänsyn till de registrerades utbildningsnivå, och juridiska termer som är främmande för dem bör undvikas. Det bör alltid göras en bedömning av om den registrerade helt och hållet har begripit informationen, både skriftlig och muntlig information. Att be den registrerade att skriva sin namnteckning som en bekräftelse av att denne har förstått den information som lämnats till honom eller henne utgör inte en tillräcklig garanti för att budskapet har gått fram riktigt (också med hänsyn till sökandens utsatta situation).
- Medlemsstaterna bör främja samarbete och erfarenhetsutbyte mellan nationella behöriga myndigheter genom att uppmana en arbetsgrupp att studera frågan och så småningom utveckla harmoniserade rutiner.
- Medlemsstaterna bör utveckla ett standardformulär för rätten till information, och arbetsgruppen kan lämna värdefulla bidrag till utarbetandet av detta formulär. Detta skulle bidra till en bättre harmonisering och efterlevnad av Eurodacförordningen. Denna lösning skulle också kunna få positiva effekter när det gäller översättning, eftersom många av de språk som används är gemensamma för flera olika medlemsstater.
- Dataskyddsmyndigheterna bör överväga att på sina webbplatser publicera en guide med bästa metoder för hur enskilda individer kan utöva sina rättigheter.
- Dataskyddsmyndigheterna bör följa upp situationen på nationell nivå och tillhandahålla vägledning om hur de rättsliga förpliktelserna kan uppfyllas bättre.

Bedömning av unga asylsökandes ålder

Undersökningsresultat

Utvärderingen av svaren på frågeformuläret visade att metoderna för att avgöra asylsökandes ålder (dels inom Eurodac, dels inom asylförfarandet i stort) är föremål för diskussion i många medlemsstater främst när det gäller om de är tillförlitliga och etiskt godtagbara.

Dessutom leder den bristande harmoniseringen av de system som används i medlemsstaterna för att avgöra unga asylsökandes ålder också till stora skillnader i resultaten. Detta får uppenbara följder när det gäller en rättvis behandling av de berörda individerna.

Rekommendationer

- Medlemsstaterna bör se till att en tydlig text som är tillgänglig för allmänheten utarbetas där både metoderna för att bedöma asylsökandes ålder och hela testförfarandet fastställs.
- Medlemsstaterna bör se till att den asylsökandes egen uppgift om sin ålder beaktas i förfarandet och att dessa uppgifter får lämplig rättslig status och rättsligt värde, liknande de uppgifter som grundas på resultatet av en läkarundersökning. Invändningen att asylsökandes uppgifter kanske inte är korrekta eller till och med är osanna bör vägas mot det faktum att en läkarundersökning i sig också kan leda till felaktiga resultat eller misstag.
- Medlemsstaterna bör uttryckligen föreskriva att en vägran att genomgå läkarundersökning inte får påverka asylsökanden negativt⁴.
- Den asylsökande bör ha rätt att begära ett andra yttrande när det gäller resultatet av läkarundersökningen och de slutsatser som dras därav, utan extra kostnader för honom eller henne.
- Asylmyndigheterna måste ta hänsyn till felmarginalen för vissa läkarundersökningar när de fattar beslut som påverkar den asylsökandes rättsliga status. När resultatet ligger inom felmarginalen måste andra bevis komma i första hand, såsom den asylsökandes egna uppgifter.
- Kommissionen bör inleda en helhetsbedömning av tillförlitligheten hos de olika metoder som används i medlemsstaterna för bedömning av ålder, för att garantera större harmonisering i detta avseende. Medicinska och etiska aspekter bör beaktas vid den utvärdering som samarbetsgruppen begärt av tillförlitligheten hos dessa tekniker. Denna bedömning bör omfatta de metoder som används för att bedöma asylsökande barns ålder både inom Eurodac och vid handläggning av asylansökningar från unga asylsökande.
- Läkarundersökning som är att betrakta som invasiv enligt föregående rekommendation bör ej användas för att fastställa åldersgränsen för att ta fingeravtryck enligt Eurodac. Om det över huvud taget är nödvändigt bör detta begränsas till fastställande av om ett asylsökande barn är under 18 år eller inte.
- Eurodacförfordningen, som för närvarande är föremål för översyn, bör ändras så att endast asylsökande som är 18 år och äldre åläggs att lämna fingeravtryck.

---

⁴ Såsom redan är fallet enligt direktiv 2005/85/EG.